

Skladatelé na přelomu 19. a 20. stol. hledají nové harmonické postupy. Jako moderní harmonii označujeme harmonii 20. a 21. stol.

Základními principy jsou *tonalita* (centrem je *tónika*), *modalita* (základem je *tónová řada* - *modus*), *serialita* (základem je předem stanové pořadí prvků ze *série*)

V rámci tonality se vyskytují *tradiční akordy v nových funkčních vztazích* (Martinů), *zahuštěné akordy* (Stravinskij), *akordické kombinace* (kombinuje funkce do sebe), *akordy o volné intervalové stavbě* (Honegger), *kvartové akordy* (Ježek). Může se vyskytnout *bitonalita* až *polytonalita* (více tonálních center), *atonalita* (záměrné vyhýbání centru)

Modalita může vycházet z *církevních modů* (Musorgskij, Bartók, Janáček), *celotónových útvarů* (Debussy) či *vlastní tónové řady* (6 Messiaenových modů). Historickým východiskem seriality je *dodekafonie* (Schönberg, Berg, Webern). Jejím základem je zvolená řada dvanácti tónů, z nichž se žádný neopakuje, dokud nezazní ostatních jedenáct. 4 podoby této řady se nazývají *kvaternion*: základní forma, inverze, rak, rak inverze

Tonalita

Z historického hlediska rozlišujeme

- klasickou (též klasicko-romantickou, tradiční) tonalitu,
- moderní (též rozšířenou) tonalitu (tonalitu první poloviny 20. století), realizující tonální vztahy v rámci úplné temperované chromatiky. Moderní tonalitu rozvíjeli ve své tvorbě především neoklasikové a skladatelé tohoto směru blízcí: I. Stravinskij, A. Honegger, S. Prokofjev, P. Hindemith, D. Šostakovič, B. Martinů, B. Britten, I. Krejčí, a další.

Pracovní pravidla v kompoziční práci 20. století

Klasické zákazy a příkazy nejsou závazné. Skladatelé si vytvářejí pravidla samostatně (racionálně i intuitivně) v souvislosti se svou individuální „hudební řečí“ (stylem). Mohou přitom volně aplikovat a rozvíjet klasická pravidla s menšími či většími obměnami, nebo klasická pravidla záměrně negovat, anebo si ukládat pravidla speciální (např. v dodekafonii).

a) tradiční akordy v nových funkčních vztazích,

L. Janáček: Taras Bulba

S^{7b} T

b) akordy zahuštěné,

B. Martinů: Špalíček, Pohádka o ševci a smrti

c) akordické kombinace,

A. Honegger: Symphonie č. 5, Di tre re

d) akordy o volné intervalové stavbě

A. Honegger: Pacific 231

Kvartové akordy:

B. Martinů: Half-Time

Modalita

Přehled církevních tónin (modů):

iónská	<i>c d e f g a h c</i>	přirozená dur
dórská	<i>d e f g a h c d</i>	moll se zvýšeným VI. stupněm
frigická	<i>e f g a h c d e</i>	moll se sníženým II. stupněm
lydická	<i>f g a h c d e f</i>	dur se zvýšeným IV. stupněm
mixolydická	<i>g a h c d e f g</i>	dur se sníženým VII. stupněm
aiolská	<i>a h c d e f g a</i>	přirozená moll
lokrická	<i>h c d e f g a h</i>	moll se sníženým II. a V. stupněm

Přehled módů O. Messiaena: (čísla udávají intervaly, měřené v počtu půltónů)

1. modus:	c	<u>2</u>	d	<u>2</u>	e	<u>2</u>	fis	<u>2</u>	gis	<u>2</u>	ais	<u>2</u>	c								
2. modus:	c	<u>1</u>	des	<u>2</u>	es	<u>1</u>	e	<u>2</u>	fis	<u>1</u>	g	<u>2</u>	a	<u>1</u>	b	<u>2</u>	c				
3. modus:	c	<u>2</u>	d	<u>1</u>	es	<u>1</u>	e	<u>2</u>	fis	<u>1</u>	g	<u>1</u>	as	<u>2</u>	b	<u>1</u>	h	<u>1</u>	c		
4. modus:	c	<u>1</u>	des	<u>1</u>	d	<u>3</u>	f	<u>1</u>	fis	<u>1</u>	g	<u>1</u>	as	<u>3</u>	h	<u>1</u>	c				
5. modus:	c	<u>1</u>	des	<u>4</u>	f	<u>1</u>	fis	<u>4</u>	g	<u>1</u>	h	<u>1</u>	c								
6. modus:	c	<u>2</u>	d	<u>2</u>	e	<u>1</u>	f	<u>1</u>	fis	<u>2</u>	gis	<u>2</u>	ais	<u>1</u>	h	<u>1</u>	c				
7. modus:	c	<u>1</u>	des	<u>1</u>	d	<u>2</u>	es	<u>1</u>	f	<u>1</u>	fis	<u>1</u>	g	<u>1</u>	as	<u>1</u>	a	<u>2</u>	h	<u>1</u>	c

Serialita

Uplatnění dvanáctitónové řady v harmonické větě: horizontální dodekafonie – řada se odvíjí lineárně v melodickém jednohlasu (a) nebo v polyfonii (b), vertikální dodekafonie – řada je využívána ke stavbě souzvuků (c), lomená dodekafonie – řada je rozdělena a s jejími částmi se pracuje samostatně (d).

a) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

b) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

c) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

d) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Kvaternion – soubor všech čtyř řadových forem.

A. Webern: Variace op. 27

základní forma Z rak R

inverze I inverze raka IR